

ELLY GRIFFITHS

BEENDERHUIS

Een Ruth Galloway-thriller

 DE KERN

PROLOOG

31 OKTOBER 2009

De doodskest is ontegenzegglijk een gevaar voor de openbare gezondheid en veiligheid. Niet alleen staat hij midden in de hal waar hij het zicht belemmert op de opgezette alk, de negentiende-eeuwse plattegrond van King's Lynn en het ietwat stoffige olieverfschilderij van Lord Percival Smith, de oprichter van het museum, maar de houten wanden zijn gezwollen en half verrot, waardoor het lijkt alsof de lugubere inhoud ieder moment naar buiten kan gaan puilen. Bezoekers zouden het een vervelend en zelfs weerzinwekkend obstakel vinden, maar er zijn vandaag geen bezoekers in het Smith Museum. Er zijn zelden bezoekers. De conservator, Neil Topham, staat in de hoek van de hal met een machteloze houding naar de bollende kist te staren. De twee politieagenten die hem hebben gebracht, lijken niet geneigd er verder nog iets mee te willen doen. Transpirerend en rebels staan ze in hun beschermende wegwerpovertalls onder de stoffige kroonluchter die ooit aan het museum is gedoneerd door Lady Caroline Smith (1884-1960).

'U kunt hem hier niet laten staan,' zegt Neil.

'De opdracht was deze kist naar het Smith Museum te brengen,' zegt de jongste van de twee, agent Roy 'Rocky' Taylor.

'Maar u kunt hem niet midden in de hal laten staan,' zegt Neil. 'Hij moet naar Streekgeschiedenis.'

'Is dat boven?' vraagt de oudere agent, brigadier Tom Henty.

'Nee, op de begane grond.'

'Dan boft u. We zouden die kist niet de trap op gezeuld hebben, ziet u. Onze vakbond verbiedt dat.'

Neil vraagt zich af of de man hem in de maling neemt. Hebben politiemensen werkelijk een vakbond? Hij kijkt toe als de twee mannen hun

last weer optillen en die, nagestaard door een veelvoud aan glazen ogen, door de afdeling Natuurlijke Historie naar een kleinere zaal met schilderijen van ‘Norfolk door de eeuwen heen’ dragen. In het midden van deze zaal staat een schragentafel waarop de agenten de kist neerzetten.

‘Alstublieft,’ zegt Taylor hijgend.

‘Denk erom, niet openmaken,’ waarschuwt Henty hem. ‘U moet op de hoge pieten wachten.’

‘Ja, ik weet het,’ zegt Neil, maar hij loert met een hongerige blik naar de kist waarvan het gebarsten deksel hem misschien alvast een glimp zal gunnen van de gruwelen die hij bevat.

‘Hoofdinspecteur Whitcliffe is al onderweg.’

‘Komt de baas ook?’ vraagt Taylor. Hoewel Whitcliffe de hoogste rang heeft, is voor Taylor en diens collega’s toch inspecteur Harry Nelson de baas.

‘Nee,’ zegt Henty. ‘Dit is niks voor hem. Bovendien komen er straks ook journalisten en je weet wat een hekel hij aan die lui heeft.’

‘Er komt ook iemand van de universiteit,’ zegt Neil. ‘Doctor Ruth Galloway, het hoofd van de faculteit voor Forensische Archeologie. De kist wordt onder haar supervisie geopend.’

‘Doctor Galloway? Die ken ik,’ zegt Henty. ‘Erg goed in haar vak.’

‘Het is bijzonder opwindend,’ zegt Neil. Weer kijkt hij met die begeerige blik naar de doods-kist.

‘Ieder zijn meug,’ zegt Henty. ‘Kom, Rocky, terug naar het bureau. We kunnen hier niet de hele dag staan lanterfantent.’

1

Doctor Ruth Galloway, hoofd van de faculteit voor Forensische Archeologie van de University of North Norfolk, denkt niet aan doodskisten en journalisten. Ze vraagt zich zelfs niet af of ze inspecteur Harry Nelson in het Smith Museum zal zien. Wat ze zich afvraagt, terwijl ze zich in een supermarkt in King's Lynn door de gangen haast, is of ze een slechte moeder is als ze chocoladesticks koopt, en hoeveel wijn vier moeders en bijbehorende partners naar schatting zullen drinken. Morgen wordt haar dochtertje één jaar en tegen beter weten in heeft Ruth zich laten overhalen een feestje te geven. 'Je weet dat ze zich er later niets van zal herinneren,' had ze tegen haar vriendin Shona gezegd, die zelf vijf maanden zwanger is en straalt van aanstaand moederschap. 'Maar jij wel,' had Shona geantwoord. 'En het is toch leuk? Kate's eerste verjaardag. Ze mag het kaarsje op haar taart uitblazen, cadeautjes uitpakken en met haar vriendjes en vriendinnetjes spelen.'

'Kate speelt niet met haar vriendjes en vriendinnetjes,' had Ruth gezegd. 'Ze slaat ze alleen maar met plastic bouwblokken op hun hoofd.' Maar ze had zich laten overhalen. En eigenlijk vindt ze het inderdaad wel leuk, deze zeldzame gelegenheid om op haar gemak naar haar dochtertje te kijken als die cadeaupapier verscheurt en op chocoladesticks sabbelt, en te kunnen denken: ik ben alles bij elkaar genomen toch niet zo'n slechte moeder.

Pas als ze langs de afdeling Frisdranken snelt, valt haar op dat de supermarkt is overgenomen door kwade machten. De schappen liggen vol bezemstelen, heksenketels, plastic pompoenen en vampiertanden die in het donker gaan gloeien. Vleermuizen bengelen aan het plafond en als Ruth de hoek omslaat, komt ze oog in oog te staan met een levensgrote

griezel in een cape met capuchon en het masker uit *The Scream*. Ze schrikt zich lam, maar dan herinnert ze zich dat het Halloween is. Kate is gelukkig net niet op 31 oktober geboren, want dat zou, mede vanwege haar heidense peetvader, één voorteken te veel zijn geweest. Haar dochter is geboren op 1 november, Allerheiligen, volgens een katholieke priester die Ruth als vriend mag beschouwen. Ruth gelooft niet in God of de duivel, maar het is nooit weg om een paar heiligen achter je te hebben, denkt ze als ze haar boodschappen bij de kassa op de lopende band zet. Vreemd eigenlijk, dat de Dag van de Heiligen meteen op de Dag van de Doden volgt. Of misschien is dat niet zo vreemd, want zijn heiligen in feite niet gewoon dode mensen? En Ruth heeft met schade en schande ondervonden dat de grens tussen heiligen en zondaars niet altijd erg duidelijk is.

Ze zet de tassen in de kofferbak van haar oude, trouwe autootje. Het is twee uur. Omdat ze om drie uur bij het museum moet zijn, heeft ze geen tijd meer om de boodschappen naar huis te brengen en nu hoopt ze maar dat de chocoladesticks niet zullen smelten. Gelukkig is het niet echt warm, alhoewel het zacht is voor oktober. Ze draagt een zwarte broek en een zwart jasje, wikkelt een groene sjaal om haar nek en hoopt er het beste van. Ze weet dat er in het museum fotografen zullen zijn, maar met een beetje geluk zal ze zich achter hoofdinspecteur Whitcliffe kunnen verschuilen. Normaal gesproken gaat zij nooit naar dergelijke evenementen. Phil, haar baas, mag graag in de spotlights staan en is daarom altijd haantje de voorste als de pers ergens bij zal zijn. Twee jaar geleden, toen *Time Team* kwam filmen bij een nabijgelegen Romeinse opgraving, had Phil er ook voor gezorgd dat hij voor de camera's kwam te staan, terwijl Ruth onopgemerkt in een geul zat. 'Echt gemeen van hem,' zei Shona, die ondanks het feit dat ze een verhouding met hem heeft, altijd de eerste is om op zijn fouten te wijzen. 'Jij was de deskundige, niet hij.' Maar Ruth vond het helemaal niet erg. Ze vindt het vreselijk om het middelpunt van de belangstelling te zijn; ze houdt zich liever bij de research, het werk achter de schermen, het nauwgezet onderzoeken van bewijsmateriaal. Bovendien zeggen ze dat je op de televisie zeker vijf kilo zwaarder lijkt, en daar heeft Ruth met haar bijna tachtig kilo echt geen behoefte aan.

Maar vandaag is Phil naar een congres, dus heeft Ruth de leiding over het openen van de doodskist. Dit is nu typisch zo'n evenement waar ze normaal gesproken ver vandaan blijft. Ze vindt het doodeng om live iets te moeten doen, zeker als het gaat om het openen van een doodskist. 'Probeer de doden niet te storen,' zei Erik altijd. Erik Anderssen, Erik de Noorman, bij wie Ruth heeft gestudeerd en die nog jarenlang haar mentor en rolmodel was geweest. Tegenwoordig zijn haar gevoelens ten opzichte van hem een stuk ingewikkelder, maar dat neemt niet weg dat ze nog vaak zijn stem in haar hoofd hoort. Uiteraard is het storen van de doden een risico dat aan het werk van elke archeoloog kleeft, maar ongeacht hoe oud ontdekte beenderen zijn, Ruth behandelt ze altijd met respect. Ze heeft eens een volledige en erg deprimerende zomer besteed aan het ruimen van oorlogsgraven in Bosnië. Honderden lijken van mensen die slechts een paar maanden voor haar komst waren vermoord en achteeloos in diepe kuilen gegooid, waar ze in de hitte hadden liggen rotten. Ze heeft het lijk opgegraven van een meisje dat al tweeduizend jaar dood was, een perfect geconserveerd kind uit de ijzertijd dat om haar pols een armband van gedroogd gras droeg. Ze heeft de geraamten ontdekt van Romeinen die onder muren begraven waren als offerande voor Janus, de god met de twee aangezichten, en ze heeft de beenderen uitgegraven van soldaten die zeventig jaar geleden gesneuveld waren. Altijd houdt ze zich voor ogen dat het ooit echte mensen waren. Ruth gelooft niet in een leven na de dood en dat is voor haar reden te meer om beenderen met eerbied te behandelen. De beenderen zijn het enige wat overblijft.

De doodskist in kwestie, met daarin vermoedelijk het stoffelijk overschot van bisschop Augustine Smith, is ontdekt toen aan de bouw van een nieuwe supermarkt in King's Lynn werd begonnen. Op het terrein, dat al jaren een braakliggend industrieterrein was, heeft ooit een kerk gestaan. De kerk, die een opvallend romantische naam had – de kerk van de Heilige Maria buiten de Muren – was tijdens de Tweede Wereldoorlog zwaar beschadigd en in de jaren vijftig met de grond gelijk gemaakt. Op het terrein was toen een visconservenfabriek gebouwd. De fabriek was uiteindelijk opgedoekt en nu zou er een mooie, nieuwe supermarkt voor in de plaats komen. Vanwege de historische waarde van het terrein

was de aannemer verplicht het te laten onderzoeken door een archeoloog en die had, zoals verwacht, de fundering van een middeleeuwse kerk gevonden. Wat de archeoloog niet had verwacht, was dat hij op de plek waar ooit het altaar had gestaan, een doodskist zou aantreffen met daarin het stoffelijk overschot van de veertiende-eeuwse bisschop.

Er was een aantal redenen waarom de pers – in elk geval de plaatselijke televisiezender – zo veel aandacht besteedde aan de ontdekking. Om te beginnen werd de kerk genoemd in het *Domesday Book*. Ten tweede werd bisschop Augustine veelvuldig genoemd in een veertiende-eeuwse kroniek die bewaard werd in Norwich Cathedral en was men er altijd van uitgegaan dat Augustine, een van de eerste bisschoppen, in die kathedraal was begraven. Hoe was hij dan onder het altaar van een kleine dorpskerk in King's Lynn terechtgekomen? De inscripties op de doodskist en de leeftijd van het hout wezen erop dat het beslist bisschop Augustine was. De volgende stap in het identificatieproces was koolstofdatering van de beenderen, maar intussen had iemand bepaald dat de doodskist publiekelijk zou worden geopend, en wel in bijzijn van hoogwaardigheidsbekleders en verwanten, onder wie leden van de familie Smith.

Het feit dat deze familie nog steeds in Norfolk woont was de derde reden. De familie heeft door de eeuwen heen katholieke martelaren en protestante verraders voortgebracht, is door koningin Elizabeth I in de adelstand verheven en tijdens de burgeroorlog betrokken geweest bij een mislukte poging van de royalisten om King's Lynn te verdedigen. Lord Danforth Smith, de telg die momenteel met de adellijke titel mag pronken, is renpaardentrainer van beroep en een plaatselijke beroemdheid tegen wil en dank. Zijn zoon Randolph, die meestal in gezelschap van een Amerikaanse filmster of een Russische tennisster verkeert, heeft minder moeite met publieke belangstelling en wordt regelmatig genoemd in roddelrubrieken. Voorgaande leden van de familie waren serieuzer van aard en de bewijzen van hun filantropische instelling zijn overal in Norfolk te vinden. Behalve het museum is er een Smith Wing in het ziekenhuis en de Smith Art Collection in het kasteel. Op Ruths universiteit is zelfs een professor Smith die streekgeschiedenis doceert, al is de goede

man al jaren niet in het openbaar verschenen en heeft Ruth zich weleens afgevraagd of hij niet al dood is.

Ze parkeert haar gebutste auto voor de ingang van het museum. Het parkeerterrein aan de zijkant van het gebouw is verlaten. Ze is vroeg. Het is pas kwart over twee, maar ze zou niet voldoende tijd hebben gehad om naar huis heen en weer te rijden. Ze besluit alvast naar binnen te gaan en het museum te bekijken. Ruth is dol op museums en dat is maar goed ook, want als archeologe heeft ze al in heel wat stoffige vitrines moeten kijken. Ze weet nog dat ze als kind een keer naar het Horniman Museum in Forest Hill mocht. Het was net een magisch land, vol maskers en opgezette vogels. Misschien is het Horniman Museum zelfs de reden waarom ze zich voor archeologie is gaan interesseren, bedenkt ze opeens; ze hadden daar een collectie stenen gebruiksvoorwerpen waarvan een deel afkomstig was uit Grimes Graves in Norfolk. Ze herinnert zich nog goed wat een schok het was geweest toen tot haar was doorgedrongen dat de eigenaardig gevormde stukken steen daadwerkelijk gebruikt waren door mensen die duizenden jaren geleden hadden geleefd. Het idee dat je dingen kunt opgraven die zo oud zijn – dingen die ooit in de gewenste vorm geslepen waren door de mysterieuze wezens die bekendstaan als de mensen uit het stenen tijdperk – laat tot op de dag van vandaag een rilling over haar rug lopen en heeft haar tijdens menig langdurige en niet altijd geslaagde opgraving tot steun gediend. De gedachte dat onder het volgende laagje aarde een alleen voor deskundigen herkenbaar voorwerp verborgen kan liggen dat alle bekende opvattingen voor altijd zal veranderen. Ruth heeft al wat interessante vondsten gedaan, maar droomt nog altijd van dé vondst, van een vitrine met de inscriptie ONTDEKT DOOR DR. RUTH GALLOWAY, van artikelen, het boek dat ze zal schrijven...

Het Horniman Museum is klein maar indrukwekkend, met een klokkentoren aan de voorkant en een glazen serre aan de achterkant. Het Smith Museum is een heel ander verhaal. Het is een laag, stenen gebouw dat tussen twee kantoorflats staat. Een brede, schuine gevelrand, die dof-rood is geschilderd, wekt de indruk dat het gebouw een hoed op heeft die te ver naar voren is getrokken. Een trap leidt naar een boogvormige

rode deur met het veelbelovende bordje WELKOM. Ruth duwt de deur open en komt uit in een kleine hal met een opgezette vogel in een vitrine en een schilderij van een streng uitzierende man met een pruik. Er hangt een prikbord met wat verschoten posters en op een tafel liggen gestencilde formulieren met de nogal optimistische kop VOOR SCHOLIEREN, maar er is niets dat erop wijst dat het plaatselijke televisiestation hier zo dadelijk live gaat uitzenden. Ze ziet geen schalen met snacks, geen dienbladen met glazen wijn (Ruth weet zeker dat iemand heeft gezegd dat er hapjes en drankjes geserveerd zouden worden), geen informatie voor de pers, zelfs geen poster waarop de onthulling van de doodskest van de bisschop staat aangekondigd. De kristaldruppels van een oude kroonluchter tikken tegen elkaar door de tochtvlaag die het openen van de voordeur heeft veroorzaakt. Verder is het doodstil.

Ruth duwt de klapdeuren open en komt uit in een langwerpige zaal met aan weerskanten glazen vitrines die tot het plafond reiken. Er zijn geen ramen. Het enige licht is dat van de vitrines, neonlicht dat akelig trilt. Ruth kijkt in de eerste vitrine. Op het bordje staat ОЕНОЕ en achter het glas bevindt zich een grote, opgezette vogel die haar verwijtend aanstaart. Ze loopt door met het gevoel dat de ogen van de uil haar volgen. De volgende vitrine, KELPMEEUW, bevat enkele zeemeeuwen die bezig zijn een lam dood te pikken. Op de snavels van de vogels zitten geschilderde bloedvlekken en het lam kijkt op met een blik die berusting en cynisme uitdrukt. Een paar meter verderop ben je opeens in het bos; stoffige vossen turen in bruingeschilderde holen, eekhoorns zijn aan boomtakken gebonden, dassen kijken glazig naar mottige konijnen, een hert met drie poten wordt overeind gehouden door een rots van papier-maché. Ruth merkt dat ze steeds sneller gaat lopen. Vachten en veren worden een onduidelijke waas en haar voetstappen echoën op de tegelvloer.

Ze steekt de zaal over om de vitrines aan de andere kant te bekijken. Hier maakt taxidermie plaats voor Halloween. Aan deze kant zijn alle dieren slechts geraamten. Hun botten hangen als mobiles aan het plafond met op de achtergrond hemelsblauwe muren met witte wolken en

V-vormige zwermen vogels. De langstaartwoelmuis, de dwergspitsmuis, de reuzengoudmol, de egel. Ze zien er allemaal hetzelfde en nogal triest uit, zoals ze daar naast hun getypte naamkaartjes hangen. In de grootste vitrine hangt een skelet dat vergeleken bij de rest gigantisch lijkt. Ruth ziet tot haar verbazing dat het, volgens het kaartje, een gewoon paard is. De lange schedel en grote tanden grijnzen haar vanuit het schemerdonker toe. Ruth, die van paarden houdt, glimlacht terug en loopt dan weer naar het einde van de zaal.

Ze stapt van tegels op tapijt en staat opeens in een victoriaanse studeerkamer met rode wanden. Boven een geschilderde open haard hangt een hertenkop en achter een bureau zit een man die diep fronst terwijl hij zijn ganzenveer in een inktpot doopt.

‘Neem me niet kwalijk...’ begint Ruth en dan ziet ze pas dat de ogen van de man stoffig zijn en dat hij een arm mist. Een dik koord scheidt haar van de man en zijn bureau, maar ze buigt zich voorover om het kaartje te lezen:

*Lord Percival Smith, 1830-1902, avonturier en taxidermist.
De meeste voorwerpen in dit museum zijn door Lord Smith
gedurende zijn fascinerende leven verzameld. Zijn liefde voor
de natuur komt tot uitdrukking in zijn magnifieke verzameling
dieren en vogels, die hij vrijwel allemaal zelf heeft gedood en
opgezet.*

Een beetje eigenaardig om blijk te geven van je liefde voor de natuur door dieren dood te schieten en op te zetten, denkt Ruth. Ze ziet een rij geweren boven het hoofd van de wassen Lord Smith. Hij ziet eruit als een onbeschofte kerel.

Er komen twee deuren uit op de studeerkamer van Lord Smith. Op de ene staat DE NIEUWE WERELD en op de andere STREEKGESCHIEDENIS. Ze voelt zich net Alice in Wonderland. Vanwege een zacht geluid, dat lijkt op gefluister of gefladder, valt haar keus op Streekgeschiedenis. Ze hoopt daar een oogstrelende verzameling lokale artefacten aan te treffen. In elk geval geen wassen beelden en opgezette dieren.

Haar wens gaat in vervulling. De zaal van de afdeling Streekgeschiedenis is leeg, op een doods-kist na die op een schragentafel staat en een roerloze figuur die ernaast ligt. Het raam staat open en de wind laat de pagina's van de opengevallen museumgids op de vloer heen en weer bewegen, wat het geluid maakt van een fladderende vogel.

Ruth Galloway-thrillers van Elly Griffiths:

Dodencirkel

Offersteen

Springvloed

Oorspronkelijke titel: *A Room Full of Bones*
First published in Great Britain in 2012 by Quercus, London
Copyright © 2012 by Elly Griffiths
The moral right of Elly Griffiths to be identified as the author of this work has been asserted
in accordance with the Copyright, Designs and Patents Act 1988
Copyright © 2012 voor deze uitgave:
De Kern, een imprint van Uitgeverij De Fontein, Utrecht
Vertaling: Els Franci-Ekeler
Omslagontwerp: Wil Immink Design
Omslagillustraties: John Foley/Arcangel Images (achtergrond graven en kerk);
David J. Green/Arcangel Images (graven voorgrond)
Auteursfoto omslag © Jerry Bauer
Opmaak binnenwerk: Hans Gordijn, Baarn
ISBN 978 90 325 1315 3
ISBN e-book 978 90 325 1335 1
NUR 305

www.dekern.nl

Alle personen in dit boek zijn door de auteur bedacht. Enige gelijkenis met bestaande – overleden
of nog in leven zijnde – personen berust op puur toeval.

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden veelevoudigd en/of openbaar
gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm, elektronisch, door geluidsopname- of
weergaveapparatuur, of op enige andere wijze, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van
de uitgever.